

31.8.2022

Oikeusministeriö
Lausuntopalvelu

VN/8051/2019

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖKSEEN SUOMALAISESTA DEMOKRATIAPOLITIIKASTA 2020-LUVULLA

AMKE pitää demokratiapolitiikan tavoitteita hyvinä. Tavoitteena on, että Suomi kuuluu jatkossakin maailman demokraattisimpien maiden joukkoon. Lisäksi ihmisten tietoja, taitoja ja valmiuksien halutaan lisätä, jotta osallistuminen ja vaikuttaminen demokratiakysymyksissä olisi aktiivisempaa.

Periaatepäätöksen keskeiset linjaukset

1. Vaalijärjestelmä on toimiva, turvallinen ja luotettava. Jokaisella on yhdenvertaiset mahdollisuudet ja riittävät valmiudet käyttää osallistumisoikeuksiaan.
2. Suomessa on käytössä monipuoliset osallistumismahdollisuudet ja yhä useampi käyttää poliittisia- ja kansalaisoikeuksiaan.
3. Demokratia-, ihmisoikeus- ja mediakasvatus sekä jatkuva oppiminen tukevat osallistumisoikeuksien toteutumista.
4. Avoin, läpinäkyvä ja vuorovaikutteinen hallinto vahvistaa luottamusta. Päätöksenteko on tietoperusteista.
5. Yhteiskunnallinen keskustelukulttuuri on avoin, moniarvoinen ja syrjimätön sekä mahdollistaa eri väestöryhmien osallistumisen.
6. Aktiivinen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta on keskeinen osa toimivaa demokratiaa.
7. Suomi tukee kansainvälistä ja EU:n demokratiakehitystä.

Periaatepäätöksen linjaukset ovat AMKEN näkemyksen mukaan kattavia ja tarjoavat riittävän pohjan demokratiaa vahvistaville toimenpiteille. Tärkeää on, että koulutuksen asemaa varhaiskasvatuksesta jatkuvaan oppimiseen vahvistetaan demokratiakasvatuksessa.

Ammatillisella koulutuksella on tärkeä tehtävä tasa-arvon ja demokratian vahvistamiseen liittyvien toimenpiteiden toteutuksessa. Vuosittain noin 300 000 työkäistä osallistuu ammatilliseen koulutukseen. Tämä jo sinällään lisää kansalaisten osallisuutta ja mahdollisuutta osaamisensa kehittämiseen. Tasa-arvon näkökulmasta uhan muodostaa se, että ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevia tai muutoin vähäisen koulutuksen varassa olevia on vaikea saada koulutukseen. Ammatillisen koulutuksen demokratia ja tasa-arvotyöhön tulee panostaa edelleen.

Ammatillisella koulutuksella on keskeinen rooli maahanmuuttajien kotouttamisessa. Kotoutuskoulutuksen sisällöissä on paljon maahanmuuttajien osallisuutta ja tasa-arvoa lisääviä sisältöjä. Maahanmuuttajien kotoutuskoulutusta on annettu jo yli 50 vuoden ajan. On tärkeää hyödyntää ammatillisen koulutuksen osaamista koko koulutusjärjestelmässä.

Toimenpide-ehdotus demokratia-, ihmisoikeus ja mediakasvatuksesta sisältää epäselvän tavoitteen ”Nuorten koulutuspolkujen eriytymiseen puuttuminen varhaisessa vaiheessa”. Esityksessä todetaan: ”Nuorten kansalaispätevyyden kokemuksessa havaittuun eriytymiskehitykseen on tartuttava vakavasti riittävän varhaisessa vaiheessa ennen koulutuspolkujen eriytymistä toiselle asteelle siirryttäessä.” Tavoitteesta saattaa saada käsityksen, että ammatillinen koulutus ei olisi koulutusväylänä tasavertainen valinta lukiokoulutukseen nähden.

AMKE pitää tasa-arvon näkökulmasta tärkeänä, että ammatillista koulutusta pidetään tasavertaisena lukiokoulutukseen nähden. Lisäksi ammatillisen koulutuksen suorittaneiden valinta oman osaamisensa vahvistamiseksi ammatillisen jatko-, täydennys- tai lisäkoulutuksen avulla tulee olla yhteiskunnassa tasavertaista korkeakouluopintojen kanssa. Yhteiskunta- ja koulutuspolitiikka ei saa aiheuttaa ammatilliseen koulutukseen osallistuville kokemusta heikommasta kansalaispätevyydestä.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry

Veli-Matti Lamppu
toimitusjohtaja
veli-matti.lamppu@amke.fi